Zvonko Bergant

Slovenija v Evropski uniji

Ideja o gospodarskem in političnem povezovanju Evrope, ta je bila v različnih oblikah navzoča že več stoletij, je pravo priložnost za uresničenje dobila šele po drugi svetovni vojni. Predvsem jo lahko razumemo kot rezultat dolgotrajne želje po združeni Evropi, ki je svoj navdih bolj ali manj črpala pri gospodarski in politični uspešnosti Združenih držav Amerike, še bolj pa v konkretnih potrebah tedanjega časa, pri čemer je temeljni zagon našla v potrebi po obnovi v vojni porušene Evrope. V tem pogledu so največjo spodbudo dale prav ZDA z Marshallovim načrtom, ki naj bi to obnovo omogočil ter hkrati na ta način preprečil prodor komunizma na Zahod. Ustanovljena Evropska organizacija za gospodarsko sodelovanje naj bi pomenila osnovo za razdelitev gospodarske pomoči ter prek njihovega medsebojnega sodelovanja zagotovila obnovo držav, ki so bile te pomoči deležne. Zahodne države so sicer to pomoč prejele ter izvedle uspešno obnovo lastnega gospodarstva, toda ne na temelju nekega skupnega projekta, ampak na osnovi načrtov na nacionalni ravni. Ob naraščajoči blokovski delitvi, ob nevarnosti, ki jo je po eni strani predstavljal za ponovno vzpostavljene zahodne demokracije strah pred prodorom sovjetskega komunizma, po drugi pa grozeč spomin na nemško nevarnost, je bilo nekako nujno dati izhodišče, da bi se Zahod povezal. Na ta način bi se počutil močnejšega pred sovjetsko nevarnostjo, hkrati pa bi se zahodne okupacijske nemške cone oz. Zvezno republiko Nemčijo vključilo v zahodni politični, gospodarski in vojaški prostor. S tem bi se tudi odpravilo strah, zlasti sosednjih držav, pred njeno gospodarsko obnovo ter pred njeno ponovno oborožitvijo, ki je na temelju tedanjih mednarodnih dogodkov (korejska vojna) postala nujnost.

V tem pogledu je temeljno prelomnico pomenil t. i. Schumanov načrt[1] z dne 9. maja 1950 o postavitvi nemške in francoske premogovne in jeklarske industrije pod skupno Visoko oblast, ki je pripeljal do oblikovanja prve izmed evropskih skupnosti, tj. Evropske skupnosti za premog in jeklo (pogodbo o njeni ustanovitvi so 18. aprila 1951 poleg omenjenih držav podpisale še države Beneluksa in Italija).[2] Tej je 25. marca 1957 sledil podpis pogodb o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti in Evropske skupnosti za atomsko energijo. V sedemdesetih, osemdesetih in devetdesetih letih 20. stoletja se je število članic pomembno povečalo, EGS pa je kljub številnim zunanjim in notranjim težavam postajala vse uspešnejša in pomembnejša svetovna gospodarska sila. Pomembna koraka v zgodovini evropskih povezovanj sta pomenila podpis Enotne evropske listine 18. februarja 1986, s katero se je vpeljalo enotni evropski trg, ter 7. februarja 1992 Pogodbe o Evropski uniji (t. i. Pogodbe iz Maastrichta), ki je postavila tristebrno strukturo Unije. Ta se je ohranila tudi po pomembnih modifikacijah, ki sta jih prinesli Pogodba iz Amsterdama (podpisana 2. oktobra 1997) in ta iz Nice (podpisana 26. februarja 2001).

Konec osemdesetih oz. v začetku devetdesetih leta pa je prišlo do vélikih zgodovinskih prelomnic za slovenski narod. Propad komunističnega sistema v Srednji in Vzhodni Evropi je zajel tudi Slovenijo, kjer je na prvih demokratičnih volitvah aprila 1990 zmagala Demokratična opozicija Slovenije. Te-

meljne naloge pa tedanje politične sile niso videle le v demokratizaciji političnega prostora in v uvedbi tržnega gospodarstva, ampak po neuspešnih poskusih preureditve tedanje jugoslovanske federacije v ustanovitvi samostojne in neodvisne slovenske države. To voljo so na plebiscitu za samostojno državo Slovenijo 23. decembra 1990 z veliko večino potrdili tudi slovenski državljani. Nadaljnjo stopnjo v tem procesu je pomenilo – s strani Skupščine Republike Slovenije 25. junija 1991 – sprejetje ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, Deklaracije o neodvisnosti ter svežnja zakonov, s katerimi je ta prevzela pristojnosti federacije na svojem ozemlju. Tako je pravzaprav dejansko razglasila in formalno uvedla državno samostojnost. Slovenska osamosvojitev je bila nacionalni projekt, v katerem so sodelovale vse politične stranke. Kljub razlikam v videnju tega procesa je ob koncesijah Demosove vlade opozicijskim strankam do tega lahko prišlo.[3] Tako mora biti tudi vključitev v Evropsko unijo nacionalni projekt, konkretno projekt vseh parlamentarnih strank (razen seveda tistih, ki vključitvi nasprotujejo, tj. Slovenske nacionalne stranke, saj so ostale opozicijske stranke vključitvi naklonjene).

Kot v ostalih nekdanjih komunističnih državah je postala tudi v Sloveniji po uveljavitvi večstrankarstva in političnega pluralizma eno izmed temeljnih programskih vodil novoustanovljenih strank vrnitev k Evropi. Po razpadu komunizma sta bila namreč odprava totalitarnega političnega sistema in proces demokratizacije povezana z vrnitvijo k Evropi, ki se jo je predvsem razumelo oz. se razume kot željo po vključitvi v EGS oz. v EU, katere osnovo predstavljajo demokratične vrednote na politični ravni in tržno gospodarstvo. Države EU so Slovenijo kot samostojno državo večinoma priznale 15. januarja 1992, diplomatske odnose z njo pa so vzpostavile 13. aprila istega leta. Pravna osnova za razmerje med EU in Slovenijo je bila postavljena 10. junija 1996 s podpisom Evropskega sporazuma o pridružitvi med Slovenijo ter Evropskimi skupnostmi in njihovi članicami, ki delujejo v okviru EU, oz. t. i. pridružitvenega sporazuma (v veljavo je stopil 1. februarja 1999); ob podpisu je Slovenija tudi zaprosila za članstvo v EU. Uradna pristopna pogajanja so se začela 31. marca 1998.[4]

Pomemben korak v razmerju med državami EU ter nekdanjimi komunističnimi državami oz. t. i. novimi demokracijami je pomenila določitev kriterijev, katerih izpolnjevanje naj bi pomenilo pogoj za njihovo članstvo v Uniji. Tako je bilo na zasedanju Evropskega sveta v Köbenhavnu 21.-22. junija 1993 sklenjeno, da srednje- in vzhodnoevropske države s statusom pridruženih članic lahko zaprosijo, če to želijo, za članstvo v EU. Polnopravne članice bodo lahko postale, ko bodo zmožne sprejeti obveznosti, povezane s članstvom, torej ko bodo izpolnjevale t. i. köbenhavnske kriterije.[5] Ti vključujejo politična merila (demokracija, pravna država, človekove pravice, varstvo manjšin), gospodarska merila (obstoj delujočega tržnega gospodarstva in zmožnost soočiti se s konkurenčnimi pritiski in tržnimi silami znotraj EU) ter zmožnost prevzema obveznosti članstva (usposobljenost za izvajanje evropskega pravnega reda). Kot vemo, je bilo na zasedanju Evropskega sveta v Köbenhavnu 12.-13. decembra 2002 v EU sprejeto 10 novih držav, med njimi tudi Slovenija. Polnopravne članice bodo postale s 1. majem 2004 ter tako na volitvah tega leta izvolile tudi svoje predstavnike v Evropski parlament.[6]

In kakšno pot je Slovenija prehodila v času od razglasitve in priznanja njene samostojnosti do njenega sprejetja v t. i. "novo Evropo"? Kar zadeva vprašanje demokratizacije političnega življenja, na temelju analiz v tem pogledu Slovenija zaostaja za Poljsko, Češko in

Madžarsko. Pri tem gre naglasiti predvsem problematičnost že več kot desetletje dolgega mandata LDS (z nekajmesečno izjemo sredi leta 2000), kar povzroča zastajanje procesa demokratizacije. Pravzaprav bi bil v tem procesu problematičen tako dolg mandat katerekoli politične opcije, saj je v obdobju, ko se šele razvija in uveljavlja demokratičnost v politični in ostali javnosti, potrebno stalno menjavanje strank na oblasti. S tem je namreč omogočena kar največja kontrola, kar je za večjo stopnjo demokratičnosti oz. njeno napredovanje le produktivno in konstruktivno. Pri LDS pa je takšen politični monopol še "spornejši", ker gre za stranko, ki jo v veliki meri sestavljajo nekdanji komunistični kadri ter ima zaščito in podporo v gospodarskem kapitalu (prav tako v rokah večinoma pristašev nekdanjega sistema), ta namreč obvladuje Slovenijo.[7] K temu je treba dodati še neobstoj resnične civilne družbe (če odštejemo redke izjeme), saj so njihovo vlogo prevzele nekdanje (od Zveze komunistov Slovenije odvisne) družbenopolitične organizacije, ki tako predvsem delujejo kot podaljški strank, ki so se razvile iz ZKS in njenih "podorganizacij". Treba pa je dodati, da je na tem področju vendarle iskati "krivdo" v veliki meri tudi v neangažiranosti slovenskih državljanov. Podobno je za takšno stanje politične demokracije, bolje za (ne)omogočanje prave demokratične javnosti razloge treba iskati v neobstoju resnične medijske pluralnosti oz. v odvisnosti vodilnih medijev od strank vladajoče koalicije, zlasti LDS in ZLSD. Ti namreč ne opravljajo vloge kritičnega opazovalca, kot je to navada v razvitih demokracijah. Morda bi se to dalo delno razumeti za tiste izmed njih, pri katerih so novinarji pri delu odvisni od lastnikov kapitala. Vendarle pa se po procesu njihove privatizacije pogosto namerno pozablja na to, da ti v osnovi vendarle temeljijo na nekdanjem družbenem premoženju oz. "vlaganju" denarja davkoplačevalcev v času totalitarnega režima, marsikateri pa tudi na premoženju, ki je bilo nacionalizirano po koncu 2. svetovne vojne in po izvedeni revoluciji. Ob višini v njih vloženega kapitala je vsaka ustanovitev novih konkurenčnih medijev pravzaprav nemožna. Vseeno pa je kljub odvisnosti od kapitala presenetljivo nerazumevanje resnične vloge novinarstva ter nekakšna slepa, nekritična zagledanost mnogih novinarjev v vladajočo politično elito. Pravzaprav ni možno trditi, da ti te vloge ne poznajo, saj so jo "dobro" opravljali v času vlad Alojza Peterleta in Andreja Bajuka.[8] Podobno so celo humoristične strani in oddaje usmerjene proti opoziciji in njihovim voditeljem, nekritično pa pristopajo do članov koalicije, kar predstavlja nekakšen slovenski (bolje srednje- in vzhodnoevropski) unikum. Seveda se ne dá trditi, da demokracije v Sloveniji ni. V tem pogledu je Slovenija dosegla več kot večina nekdanjih komunističnih držav (z izjemo omenjenih treh), vseeno pa je smiselno opozoriti na nekatere hibe, ki še večjo stopnjo njene demokratičnosti zavirajo.

Splošno gledano pa vendarle lahko rečemo, da je prehojena pot Slovenije od osamosvojitve uspešna, še posebej to velja za gospodarsko področje. Kljub številnim propadlim podjetjem (z ustreznimi negativnimi socialnimi posledicami za zaposlene) je večinoma slovenskim podjetjem po izgubi jugoslovanskega vendarle uspelo najti nove trge, predvsem v državah EU. Primerjava z ostalimi bodočimi novimi članicami na gospodarskem področju zagotovo kaže na to, da so dotični gospodarski kazalci Slovenije vidno boljši od teh ostalih članic. Nekakšen negativni saldo v tem pogledu obstaja le v primeru tujih, tj. zunanjih investicij, saj so v Sloveniji bistveno manjše. Kljub naglaševanju njihovega pomena pa še ni povsem jasno, ali te res imajo pozitivni pomen za določeno nacionalno gospodarstvo. Tako se ob tem zastavljata vprašanji, ali je bil tuj kapi-

tal vložen le zaradi izrabe cenejše delovne sile in/ali je hkrati zares prispeval k razcvetu določene regije/države v smislu investiranja v njeno industrijo ter v raziskovalno in znanstveno dejavnost tega območja. Ne nazadnje pa je Slovenija postala prepoznavna tudi na številnih področjih, naj omenimo le športnega in filmskega.

V slovenski zgodovini je vrhunec pomenila ustanovitev samostojne in neodvisne slovenske države. To je bil pravzaprav dogodek, ki je v slovenskem prostoru nekako zamujal, saj je bila večina nacionalnih držav ustanovljenih po 1. svetovni vojni. Sicer se je tedaj slovenska državnost deloma uresničila v jugoslovanskih državah, v polnosti pa je ponovno aktualna postala po razpadu komunizma. Res pa je bil trend v zahodnih demokracijah, katerim so se po letu 1989 hotele pridružiti nekdanje komunistične države, tako tudi Slovenija, usmerjen k oblikovanju nadnacionalnih struktur. Tako kot osamosvojitev in neodvisnost pa bo Sloveniji zagotovo poseben pečat dal vstop v EU, zato ta dva dogodka lahko nekako primerjamo med seboj. Evropske skupnosti so igrale pomembno vlogo pri denacifikaciji Nemčije in defašizaciji Italije po 2. svetovni vojni ter umestitvi teh držav v zahodnoevropski demokratični politični prostor. Tudi v primeru Grčije, Španije in Portugalske je vključitev pomenila pospešitev demokratizacije družb teh držav na vseh ravneh po letih diktature. Morda bo imela pridružitev enak pomen tudi za Slovenijo in druge nekdanje komunistične države. Zanesljivo pa bo važen vpliv z vidika evropeizacije slovenskega političnega sistema, tj. v smislu prilagoditve nacionalnih struktur in institucij ter njihovh praks in metod nadnacionalni politiki.[9] Članstvo v EU pomeni namreč prenos delne suverenosti na posameznih področjih na skupne evropske institucije, hkrati pa pridobitev možnosti slovenskega vplivanja na oblikovanje evropskih politik. Drugo vprašanje pa je, če bo temu sledila tudi "evropeizacija" mentalitete slovenskega človeka ter koliko bo ta zaznamovala vsa prizadevanja njegovega prizadevanja in ustvarjanja.[10] Pri tem gre sočasno tudi za vprašanje, ali je članstvo v EU le projekt slovenske (strankarske) politike ali tudi slovenskih državljanov. Tako recimo ob podpisu Pristopne pogodbe na zasedanju Evropskega sveta 16. aprila v Atenah ni bilo v širši javnosti zaslediti nekega posebnega navdušenja, če odštejemo izjave političnih strank in državnih voditeljev. Kot da bi bili Slovenci do vključitve brezbrižni oz. naveličani ob dolgotrajnem procesu pogajanj!

Delo Konvencije o prihodnosti Evrope je predvsem usmerjeno na določitev temeljev in načel nove pogodbe, ki naj bi jo sprejela bodoča medvladna konferenca. Tako zaenkrat še ni povsem jasno, kateri princip bo v Uniji prevladal: komunitarni (nadnacionalni) ali medvladni? Ali bo EU v prihodnosti še vedno zveza držav, ki temelji na načelu nadnacionalnosti, kot so si ga zamislili t. i. ustanovni očetje? Ali pa bo postala v gospodarskem pogledu nekakšna prostotrgovinska cona, v političnem pa skupnost z določenimi skupnimi političnimi vrednotami, kot so demokracija, pravna država, zaščita manjšin, spoštovanje človekovih pravic idr., omenjeno načelo nadnacionalnosti pa se bo izgubilo? Pa tudi kljub ohranitvi dosedanjega načela ni možno z gotovostjo trditi, da bo dejansko razvoj res potekal v tej smeri.

In ne nazadnje, kakšno vlogo bo ob navzoči globalizaciji na vseh področjih Slovenija v prihodnosti igrala na mednarodni ravni? Danes so namreč celo države, kot sta Velika Britanija in Francija, pravzaprav "premajhne", da bi lahko samostojno uspešno nastopale in konkurirale v tem procesu. Kakšno mesto bo torej Sloveniji pripadlo v EU? Pogosto slišimo, da obrobno! Verjetno pa je to odvisno tudi od pozicij in političnih sposobnosti ter taktike slovenske politike. Pri

tem bo imelo seveda velik pomen sklepanje pravih političnih zavezništev pri sprejemanju odločitev. Kar zadeva oblikovanje polov v Svetu EU, v katerem bo Slovenija? Splošno gledano pri teh pravzaprav ne gre za nekakšna stalna zavezništva, ampak so ta bolj odvisna od konkretnega vprašanja, povezanega z zaščito oz. uveljavitvijo nacionalnih interesov posamezne države. Pa vendarle, ali se bo vezala na Nemčijo, ki je osrednja gospodarska sila v Uniji, politično najpomembnejša v srednji Evropi ter ne nazadnje zaradi demografske klavzule v Pogodbi iz Nice v celotni Uniji? Ali pa bo v skupini malih držav, ki bodo zagovarjale svoje interese in te Unije v razmerju do velikih članic? Bo v bloku slovanskih držav (poleg Slovenije so to le Poljska, Češka republika in Slovaška) ali tem t. i. novih demokracij, torej novih srednje- in vzhodnoevropskih članic (poleg naštetih še baltske države in Madžarska)? Možno bi bilo tudi sodelovanju v okviru držav z ozemlja nekdanje habsburške monarhije (t. i. srednje Evrope), pri katerem bi vodilno vlogo zaradi številčnosti verjetno morala imela Poljska. Ali pa se bo kot morebitna neto plačnica v evropsko blagajno povezovala z Nemčijo, Avstrijo in drugimi državami, ki so oz. bodo v podobnem finančnem položaju? Verjetno bo vendarle šlo bolj za vprašanje trenutnih interesov in zato ne bo neke stalnosti teh povezav.

Podobno vprašanje se zastavlja o povezavah slovenskih poslancev v Evropskem parlamentu. V njem je (razen pri izjemnih glasovanjih) v ospredju pripadnost določeni politični skupini, in ne oblikovanje nacionalnih skupin, ki bi si prizadevale za uveljavljanje le svojih interesov. V slovenskem primeru to pomeni, upoštevajoč izide zadnjih državnozborskih volitev (iz leta 2000) – kar seveda ne pomeni, da bodo tudi izidi volitev v Evropski parlament leta 2004 njim enaki – da bo večina slovenskih poslancev v skupini Evrop-

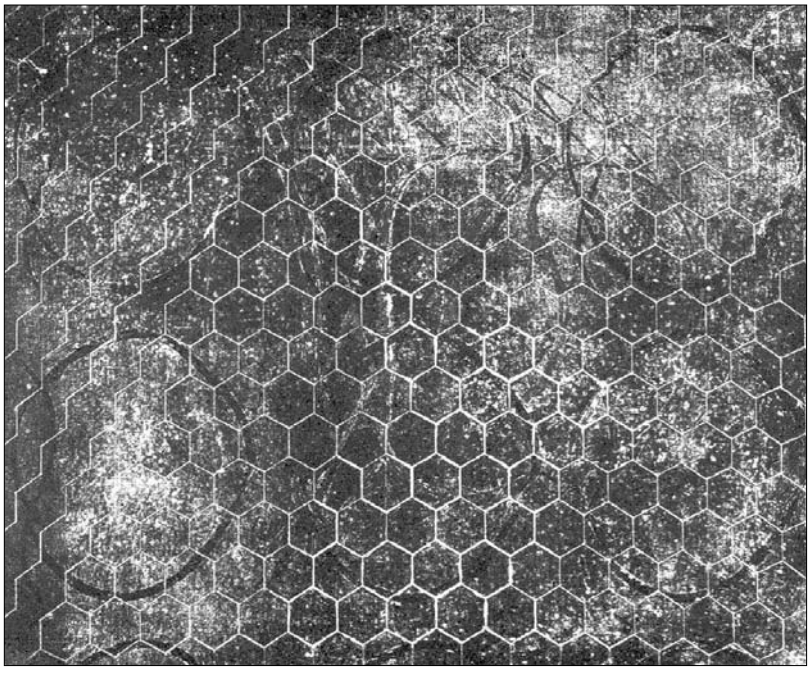

Bojan Gorenec: **Opna na mreži**, olje, pigment in pastel na platnu, 1994, zasebna zbirka.

skih liberalcev, demokratov in reformistov (ELDR), ki v parlamentu ne igra osrednje vloge; to imata Evropska ljudska stranka-Evropski demokrati (EPP-ED) in Stranka evropskih socialnih demokratov (socialistov) (PES).[11] Nekako "nepravično", čeprav po svoje logično, pa je vseeno to, da se je mesto opazovalcev novih članic od volitev leta 2004 dalo izvoljenim predstavnikom nacionalnih parlamentov. Sicer je bila to vse do junija 1979, torej do prvih neposrednih volitev v Evropski parlament, praksa evropskih skupnosti. "Nepravično" se zdi zato, ker je s tem pred volitvami leta 2004 tem opazovalcem dana boljša startna pozicija pred ostalimi morebitnimi kandidati. Če se bodo prvi namreč odločili kandidirati v Evropski parlament, se bodo lahko v volilni kampanji sklicevali na izkušnje ter na že prej ustvarjene lobistične povezave. Evropski parlament je torej izbral preprostejšo rešitev, a žal precej manj demokratično. To pa ima vendarle nekako negativen prizvok ob stalnem naglašanju demokratičnega primanjkljaja v EU, saj so že takoj v začetku oz. še pred vstopom vanj "zapadle" nove članice.

Izhajajoč iz sorazmerno pragmatičnega po eni in ustvarjalnega značaja Slovencev po drugi strani pravzaprav ni treba dvomiti o tem, da bi ti v EU ne bili uspešni. Vseeno pa se bo treba v prihodnosti zamisliti ob vprašanju, koliko se bodo njihova pričakovanja uresničila. Ali je bila v času pogajanj in pred referendumom seznanjenost o vseh posledicah pridružitve res zadostna? Ali bo tudi v slovenskem primeru vstopu po krajšem obdobju članstva sledil pri določenemu delu prebivalstva nek šok oz. razočaranje nad tem, da slovenska pričakovanja niso bila izpolnjena, kot je bilo to v nekaterih drugih članicah po njihovem vstopu? Se bo tudi pri nas pojavil nekakšen trend proti EU? Po vključitvi v EU pa bo vendarle ostalo aktualno vprašanje uspešnosti implementacije oz. aplikacije evropske zakonodaje v slovenskem prostoru. In ne nazadnje, treba bo tudi odgovoriti na vprašanje, kakšna bo vizija slovenskih strank ter Slovencev in slovenskih državljanov sploh o lastni državi po njenem vstopu v EU.

1. Ta se glasi: "Svetovnega miru se ne bo moglo ohraniti brez ustvarjalnih naporov po meri nevarnosti, ki mu pretijo.

   Prispevek, ki ga organizirana in živa Evropa lahko doprinese k civilizaciji, je nujen za ohranitev miroljubnih odnosov. Franciji, ki je že več kot dvajset let zagovornica združene Evrope, je vedno bil glavni cilj služiti miru. Evropa se ni oblikovala, imeli smo vojno.

   Evropa ne bo nastala naenkrat, niti ne na temelju nekega preprostega načrta: zgradili jo bodo konkretni dosežki, s katerimi se bo najprej ustvarilo pravo solidarnost. Povezovanje evropskih narodov zahteva, da za vselej preneha stoletno nasprotje med Francijo in Nemčijo. Začeto delo mora v prvi vrsti zadevati Francijo in Nemčijo.

   V ta namen francoska vlada predlaga takojšnji prehod k dejanjem na omejenem, a odločilnem področju.

   Francoska vlada predlaga postavitev celotne francosko-nemške proizvodnje premoga in jekla pod skupno Visoko oblast, v okviru organizacije, ki je odprta za soudeležbo drugih evropskih držav.

   Združitev proizvodnje premoga in jekla bo zagotovila takojšnjo vzpostavitev skupnih osnov za gospodarski razvoj, kot prve faze evropske federacije, in bo spremenila usodo regij, ki so se dolgo časa posvečale proizvodnji orožja, katerega najbolj stalne žrtve so bile.

   Tako oblikovana solidarnost proizvodnje bo izpričevala, da vojna med Francijo in Nemčijo ni le nepojmljiva, ampak da ta niti materialno ni možna. Vzpostavitev te močne proizvodne skupnosti – ta bo odprta vsem državam, ki bi v njej hotele sodelovati – dosegajoč dobavitev vsem državam, ki jih povezuje, osnovnih sestavin za industrijsko proizvodnjo pod enakimi pogoji, bo postavila realne temelje za njihovo gospodarsko zedinjenje.

   To proizvodnjo se bo, brez razlike ali izključevanja, ponudilo vsemu svetu z namenom prispevati k dvigu življenjske ravni in k napredku dela za mir. Evropa bo lahko s povečanimi sredstvi nadaljevala uresničevanje ene od svojih bistvenih nalog: razvoj afriškega kontinenta.

   Tako se bo enostavno in hitro udejanjila spojitev interesov, ki je nujna za vzpostavitev gospodarske

skupnosti in ki bo lahko pomenila kvas za neko še obsežnejšo in globljo skupnost držav, katere so dolgo ločevale krvave delitve.

Prek združitve osnovne proizvodnje in vzpostavitve nove Visoke oblasti, katere odločitve bodo obvezovale Francijo, Nemčijo in države pristopnice, bo ta predlog udejanjil prve konkretne temelje evropske federacije, ki je nujno potrebna za ohranitev miru.

V želji, da bi se tako določene cilje udejanjilo, je francoska vlada pripravljena začeti pogajanja na sledečih temeljih.

Skupni Visoki oblasti se bo dodelilo nalogo, da ta v najkrajšem roku zagotovi: modernizacijo proizvodnje in izboljšanje njene kakovosti, oskrbo francoskega in nemškega trga ter teh držav pristopnic s premogom in jeklom pod istimi pogoji, razvoj skupnega izvoza v druge države, izenačenje ob izboljšanju življenjskih pogojev za delovno silo v teh industrijah.

Da bi se – izhajajoč iz zelo neskladnih pogojev, v katerih se trenutno nahaja proizvodnja v državah pristopnicah – doseglo te cilje, bo treba vpeljati določene prehodne določbe, ki bodo obsegale aplikacijo načrta proizvodnje in vlaganja, uvedbo mehanizmov za izenačenje cen, oblikovanje fondov rekonverzije, ki bodo olajšali racionalizacijo proizvodnje. Promet premoga in jekla med državami pristopnicami bo takoj oproščen vseh carinskih dajatev in ne bo podvržen različnim transportnim tarifam. Postopoma se bodo tako izoblikovali pogoji, ki bodo sami od sebe zagotavljali najracionalnejšo porazdelitev produkcije na najvišji ravni storilnosti.

V nasprotju z mednarodnim kartelom, ki skuša z omejevalnimi načini ravnanja in z vzdrževanjem visokih profitov doseči porazdelitev in izkoriščanje nacionalnih trgov, bo predvidena organizacija zagotovila spojitev trgov in razširitev proizvodnje.

Zgoraj določena bistvena načela in obveznosti bodo predmet pogodbe, podpisane med državami, ki bo njihovim parlamentom predložena v ratifikacijo. Nujno potrebna pogajanja, s katerimi se bo natančno opredelilo izvedbene določbe, bo vodil s soglasjem imenovani sodnik. Ta bo dolžan skrbeti za to, da bodo sporazumi v skladu z načeli in bo, v primeru nespravljivega nasprotja, določil dokončno rešitev, ki se jo bo nato sprejelo. Skupno Visoko oblast, zadolženo za upravljanje celotnega sistema, bodo sestavljale neodvisne osebnosti, ki jih bodo vlade imenovale na paritetni osnovi. Države pristopnice bodo soglasno izbrale predsednika. Njene odločitve bodo pravnomočne v Franciji in Nemčiji ter v drugih državah pristopnicah. Ustrezni predpisi bodo zagotavljali možnost priziva proti odločitvam Visoke oblasti. Predstavnik Združenih narodov pri tej Oblasti bo imel dolžnost, da dvakrat letno za OZN pripravi javno poročilo, v katerem bo predstavil delovanje novega organizma, posebej kar zadeva spoštovanje miroljubnih ciljev.

Ustanova Visoke oblasti v ničemer ne prejudicira vprašanja lastnine podjetij. Pri izvajanju svoje naloge bo skupna Visoka oblast upoštevala tako pristojnosti, dane Mednarodni oblasti za Porurje, kot vse vrste obveznosti, ki so bile naložene Nemčiji, dokler bodo te obstajale." (Prevedel Z. B.)

2. O zgodovini procesa evropskega združevanja prim. Z. Horváth, *Handbook on the European Union*, Reference Press, Budimpešta 2002, 21-62.
3. Prim. *Slovenska osamosvojitev 1991, Pričevanja in analize, Zbornik, Simpozij, Brežice, 21. in 22. junij 2001*, ur. J. Perovšek, B. Šatej, S. Granda, D. Guštin, T. Teropšič, Državni zbor Republike Slovenije/Zveza zgodovinskih društev Slovenije, Ljubljana 2002.
4. Prim. D. Rupel, B. Trekman, M. Jazbec, I. Golob, *Deset let samostojne slovenske zunanje politike, Maj 1990- maj 2000*, na: http://www.gov.si/mzz, *Odnosi med Slovenijo in Evropsko unijo*, na: http://www.evropska-unija.si/Evropska_unija/Odnosi.odnosi.htm.
5. Prim. Z. Horváth, n. d., 425-426.
6. Prim. *Presidency Conclusions, Copenhagen European Council, 12 and 13 December 2002*, na: http://ue.eu.int/pressData/en/ec/73774.pdf.
7. Prim. M. Tomšič, *Politična stabilnost v novih demokracijah*, Znanstveno in publicistično središče, Ljubljana 2002, 231-237.
8. Prim. D. Jančar, *Brioni, Eseji in drugi zapisi*, Mladinska knjiga, Ljubljana 2002, 75-111.
9. S tega vidika je zanimivo delo o evropeizaciji avstrijske politike, ki posredno kaže tudi na bodoče spremembe v slovenski. Prim. *Europäisierung der österreichischen Politik, Konsequenzen der EU-Mitgliedschaft*, ur. Heinrich Neisser, Sonja Puntscher Riekmann, WUV Universitätsverlag, Dunaj 2002.
10. O tem tematski prispevki v tem bloku.
11. Več o vseh političnih skupinah v Evropskem parlamentu na: http://www.europarl.eu.int/groups/default.htm.